

**Toespraak gehouden door Rudie Cortissos
bij de Nationale Holocaust Herdenking
op 31 januari 2021
in het Wertheimpark te Amsterdam.**

Auschwitz. Bijna 70.000 Nederlandse joden werden daar vermoord, in Sobibor waren dat er ruim 33.000. Het zijn twee van de honderden concentratie en vernietigingskampen die door de Nazi's werden gebouwd en ingericht om uiteindelijk meer dan 6,1 miljoen joden en ook Roma en Sinti uit heel Europa de dood in te jagen, moedwillig te vergassen en daarna de lijken te verbranden."Die Endlösung der Judenfrage", de definitieve oplossing van het joodse vraagstuk. Maar niet nadat hoofdhaar was afgeknipt voor industriële Duitse doeleinden. Bij de doden werden gouden kiezen verwijderd en lichaamsholten onderzocht op verborgen diamanten.

102.000 Nederlandse joden vonden de dood in deze kampen, zo'n 75% van de toenmalige Nederlandse joodse bevolking. In de Hollandsche Schouwburg is een plaquette waarop 6700 familienamen staan gegraveerd; veel van die namen bestaan niet meer en zullen nooit meer genoemd kunnen worden.

Diezelfde Hollandsche Schouwburg diende over het algemeen voor enkele dagen en nachten, als verzamelplaats voor het uiteindelijke vervoer naar voornamelijk Auschwitz en Sobibor. Soms 1500 mannen, vrouwen en kinderen, bejaarden, zieken, kreupelen en gehandicapten door elkaar. U kunt zich, dames en

heren, de chaos en de onhygiënische omstandigheden misschien wel voorstellen!

Daarna per vrachtauto of tramlijn 8 naar het Muiderpoort station of naar de Rietlanden bij het Centraal Station om dan per trein naar Westerbork vervoerd te worden. De meesten verbleven ook in dit centrale doorgangskamp maar enkele dagen; elke dinsdagmorgen op 11.00 uur vertrok een trein naar het oosten van Europa. Drie dagen en drie nachten duurde die reis, 1100 of meer kilometers, zonder eten en drinken, geen sanitair. Niet in een gewone trein, maar voornamelijk in veewagens met wat stro op de grond en een klein luchtgat boven in de wagon. U kunt zich zonder twijfel indenken wat voor mensonterende taferelen zich hebben afgespeeld in die 40 wagons met elk 60-70 reizigers. Zij wisten absoluut niet wat hen te wachten stond. In veel van die treinen werden 63 van mijn familieleden vervoerd, ook mijn moeder. In haar uit de trein gegooide brief staat alles niet eens zo negatief beschreven. Geen flauw benul had men. Uiteindelijk werd die brief in Amsterdam op een onderduikadres bezorgd.

En als de trein dan in het vernietigingskamp op de Rampe, het perron, aankwam kwam er muziek uit de luidsprekers, waren er keurig aangelegde tuintjes met bloemen en huisjes met gordijntjes ervoor. Totale misleiding tot het laatste moment. En dat geldt ook voor de speciale kindertransporten en de treinen waarin de verstandelijke gehandicapten vervoerd werden.

En daar wachtte in Sobibor onder meer John Demjanjuk. Een van oorsprong Oekraïner, opgeleid om joden uit de trein te slaan met gebruikmaking van honden en een zweep. Heftig was het proces voor de medeaanklagers, met name de confrontatie met hem. Zijn veroordeling bewerkstelligen was het laatste wat wij voor onze familieleden konden doen.

Uitkleden en kapstoknummer goed onthouden was het devies. Na de douche krijgt u alles weer terug! Zo werden zij nog steeds misleid niet wetend of maar bevroedend dat zij binnen een uur in een van de gaskamers de dood zouden vinden; vaak met honderden tegelijk. Anderen werden geëxecuteerd of levend in een kuil met benzine overgoten, verbrand of voor medische experimenten gebruikt. En ondertussen waren hun huizen al gepulst, leeggehaald. Achterblijvers gingen onderduiken.

Wij zijn nu 78 jaar later. Van de onderduikers leeft nog een klein aantal. De moderne communicatiemiddelen zorgen ervoor dat wij vrijwel elke dag geconfronteerd worden met die tijd.

Ja dames en heren, het zijn gruwelijkheden die ik vertel, situaties die mensonterend zijn, situaties die hun weerga niet kennen, mensen als beesten behandeld, al hun waardigheid ontnomen. En als bij gastlessen de kinderen gevraagd wordt of zij weten wat genociden zijn en voorbeelden als Srebrenica, Hutu's en Tutsi's in Rwanda genoemd worden hebben zij daar nog nooit van gehoord. Laat staan van Biafra, Armenië of Cambodja.

Om de generaties na mij bewust te maken dat genociden met alle mogelijke middelen voorkomen moeten worden, geven meer dan 200 gastsprekers 1900 gastlessen per jaar aan 50.000 kinderen, variërend van groep 8 tot 6 vwo. Wij voelen ons verplicht hen kennis te laten maken met deze fenomenen, hen er op te wijzen wat de consequenties voor de mensheid zijn....zelfs zoveel decennia na die gebeurtenissen. Het is hun plicht daar kennis van te nemen en wij kunnen door het te vertellen daaraan bijdragen.

Genociden zouden een schoolvak moeten zijn. Het ultieme resultaat is dan misschien “Nooit meer Auschwitz”.